

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ЗАВХАН АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Улаан сахиусан шүрэн баг	59-1	1	өн-45 см өр-52 см, 6800 орчим жижиг шүр		Түүх, Шашин, Музейн судлалын эрдэмтэд судлан шинжилж хамтарсан болон нэгэн сэдэвт бүтээлүүдэд тусган оруулж хэвлүүлсэн. Монголын музейн "Шилдэг үзмэрийн дээжис" номд дэлгэрэнгүй тайлбартайгаар хэвлэгдсэн.	Завхан аймгийн Их-Уул сумын хуягт багт байрлах "Хуяг"-ын хийдэд хэрэглэгдэж байгаад тус музейн сан хөмрөгт 1956 онд шилжүүлэн авсан. Одоогоор монгол Улсад 4 ширхэг бүртгэлтэй ба хорхой шүрээр хийгдсэн XVIII зууны сүүл үеийн шашны ховор бүтээлүүдийн нэг юм.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
2	Халх эхнэрийн толгойн бүрэн хэрэглэл, гутал, дээл, малгай	68-01	1иж 19 ширхэг	Мөнгөн гоёл Өр-6 см, У-10 см, Жижиг гоёл Өр-3 см, У-5 см, Даавууны өр-8 см, ур-81 см, Оройвч-1145 гр, Эвэр-2185гр, Малгай: Өн-24см, Дм-17см, Хүрээ өн-11см, Дээл: ур-130см, Ханцуй у-116см, Мөрний өн-14см, Онооны ур-87см, Монгол гутал:		2013 онд "Монголчуудын уламжлалт дээл хувцас" сэдэвт бүтээлд орсон.	1930 оны үед Халхын зүүн нутаг хошуунаас худалдан авч байсан иж бүрдэл авгайн гоёл нь Сэцэн Сартуул засгийн хошуу буюу одоогийн Завхан аймгийн Яруу сумын харьяат Нийдэн тайжийн охин Намжил хэрэглэж байсан байна. Толгойн боолын унжлага нь 5-н салаа 3-н хостой, цул цагаан мөнгө, хуучны шүрэн болон оюу эрдэнийн чимэглэлтэй.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

				Өн-37см, Улны у-31см.				
3	Засагт хан аймгийн тамганы хайрцаг	50-01	1	Өн:21.5 Өр:21.5		2011 онд "Халхын Засагт хан аймаг" А.Очир нарын нэгэн сэдэвт бүлээлд хэвлэгдсэн. Уг хайрцаг нь Завхан аймгийн архивд хадгалагдаж байгаад 1950 онд Орон судлах Музейн үзмэрт тавигдсан.	Засагт хан аймгийн Засагт ханы хошууны тамганы хайрцаг нь 1728 онд олноо Хаан Ахай нэрээр алдаршиж байсан Лайхур ханд Чин гүрнээс олгосон тамганы хайрцаг юм.хөдөө орон нутагт хадгалагдан үлдсэн ховор үзмэр эд өлгийн зүйл	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
4	Жанрайсаг /Жүжигшал	83-252	1	Урт: 10см, Өргөн: 8см, Өндөр: 26см, Жин: 575гр		2014 онд "Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээлд хэвлэгдсэн ховор хийцийн бүрхны бүтээл нь Завхан аймгийн музейд цор ганц байдаг.	5-н давхар тэргүүнтэй 3-н тийшээ харсан 8-н мутартай, дээд мутрынхаа хуруунд эрх барьсан. Чихэндээ эзэмтэй, бадамлянхуа цэцгийн суурин дээр зогссон, баруун гартаа цэцэг барьсан. тэргүүндээ титэмтэй 2 гарын алган дээр мэлмийтэй, зүүн гарынхаа мутарт нум сум барьсан, баруун гартаа хорол барьсан Жүжигшал Жанрайсаг бурхан нь үнэт металаар нэг хувь хийгдсэн цор ганц бүтээл юм бүтээл.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
5	Халтар манан хөөрөг	73-127	1	Жин: 140гр		2014 онд "Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээлд хэвлэгдсэн.	Хуучны шүрэн толгойтой алтан нуух, Оюу хажтай халтар манан хөөрөг нь ховор хийцийн үнэт чулуугаар хийгдсэн Их гарын хөөрөг болно. Музейн сан хөмрөгт нэг ширхэг хадгалагддаг.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
6	Цагаан дарь эх	83-66	1	Урт: 83см, Өргөн: 64см, Хэмжээ: Ерөнхий хэмжээ Өр- 82см, У-160см		2014 онд "Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээлд хэвлэгдсэн.	Улаан өнгийн торгон дээр шороон будаг ашиглан өнгө ялган зурсан 7 мэлмийт цагаан дара эх бурхны танка зураг нь музейн сан хөмрөгт нэг ширхэг хадгалагддаг.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
7	Далх туг	83-49	1	Өргөн: 73см, Өндөр: 77см, Хэмжээ: Өн-		Нөмрөг уулын ноён "Эмгэн Баатарын Далх туг" үзмэр нь 2013 Б.Баттулга нарын"Түүхт	Уг үзмэрийн онцлох шинж нь Торгон дээр шороон будгаар зурсан улаан хөх цагаан 3 хэлтэй, хэлэн дээрээ төвд бичигтэй.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу

				104см, Ө-102см		Тосонцэнгэл", 2014 онд "Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээл, 2023 онд "Баатар засгийн хошууны түүх, соёл" сэдэвт эмхэтгэл зэрэг бүтээлүүдэд хэвлэгдсэн.	Монгол улсад цор ганц бүтээл.Энэхүү бүтээл нь Завхан аймгийн Музейд хадгалагдаж байна.	
8	Хүрэл тогоо	83-33	1	Өндөр:65 см, Хэмжээ: Дм-118см		Музей судлал номд 2021 онд хэвлэгдсэн.	Завхан аймгийн музейн шашны үзүүлэгийн танхимд байрлах үзэгч, сонирхогчдын анхаарлыг ихэд татдаг үзмэр бөгөөд 65 см өндөр, амны диаметр нь 118 см, гол бөөрний хэсгээрээ хайстай, хайснаас амсрын дэрвэгэр хэсэг хүртэлх зайд найман тахил, монгол үсгийн бичигтэй, амсар хэсгээрээ хээтэй 250-300 литр орчим багтаамжтай хүрэл тогоо юм. Энд монгол үсгээр «Төр - Гэрэлтийн аравдугаар оны зуны тэргүүн сарын өлзийт сайн өдөр дархан Эрдэнэцогт хүү Гүрж бүтээв», «Их Гэрсэнгийн нярав гэлэн Содов, Шанзудба гэлэн Гачинням, нярав гэлэн Дандар нар бүтээлгэв» гэж бичсэн нь уг тогоог захиалагч, үйлдэгч нар хэн байсныг тодорхой болгоно. Хийсэн цаг хугацааны хувьд «Төр -Гэрэлтийн аравдугаар он»-ыг аргын тоололд шилжүүлбэл даруй 1831 он болж байна. Завхан аймгийн музейн сан хөмрөгт нэг хувь үзмэр	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
9	Жамсран бурхан, Лайхан срогдаг, Рэвгийлхам	85-20	3	Хэмжээ: Жамсран бурхан: 01: Өн-19см, Өр-8см, У-15см,		1969 онд Соёл урлаг сонинд нийтлэгдэж байсан.	Тус үзмэр нь уран Сүрэнгийн XIX зууны сүүл үеийн модон бүтээлүүдийн нэг юм. Уран Сүрэн нь Завхан аймгийн Алдархаан сумын нутагт амьдарч байсан	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

				355гр, 02: Өн-12см, Өр- 4,5см, У- 10,5см, 100гр, 03: Өн-12см, Өр-4,5см, У- 10,5см, 95 гр			Монголд алдартай шашны модон сийлбэрийн бүтээлүүдтэй уран дархан хүн байсан аж. Модоор дагнан бурхан урлаж байсны тод илрэл нь "Улаан сахиус 2 дагуулын хамт" үзмэр юм. Завхан аймгийн музейн сан хөмрөгт нэг хувь үзмэр	
10	Дээл	70-07	1	Урт: 122см, Хэмжээ: ур- 1м22см, Ханцу йны ур- 90см, Зах ур- 42,5см, Суга өр-25см, Цээж өр- 68см, Хормой өр-91см, нударга өр- 17см		"Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээлд 2014 хэвлэгдсэн.	Луу хээтэй 2 нударган дээрээ хорхой шүр, алтадмал утсаар хээ тавьж хийсэн. Энэхүү ховор хийцийн дээлийг 19-р зууны үед хэрэглэгдэж байжээ. Завхан аймгийн музейн сан хөмрөгт нэг хувь хадгалагдаж байна.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
НИЙТ 10 ДЭСИЙН 30 ШИРХЭГ								